YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
1 päivänä helmikuuta 1996 *

Asiassa C-280/94,

jonka Centrale Raad van Beroep (Alankomaat) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Y. M. Posthuma-van Damme

vastaan

Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Detailhandel, Ambachten en Huisvrouwen

ja toisaalta

N. Oztürk

vastaan

Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

ennakkoratkaisun miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979 L 6, s. 24) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. N. Kakouris sekä tuomarit G. Hirsch, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari) ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: N. Fennelly,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Detailhandel, Ambachten en Huisvrouwen, edustajinaan oikeudelliset avustajat J. R. van Es-de Vries ja J. van Doorn,

— Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, edustajanaan Gemeenschappelijk Administratiekantoor -yhdistyksen hallinnollisen ja oikeudellisen osaston päällikkö C. R. J. A. M. Brent,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasianministeriön oikeudellinen neuvonantaja A. Bos,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet M. Wolfcarius ja B. J. Drijber,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Detailhandel, Ambachten en Huisvrouwenin edustajanaan J. van Doornin, Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsverenigingin edustajanaan Gemeenschappelijk Adminstratiekantoor-yhdistyksen oikeudellisen avustajan F. W. M. Keunenin, Alankomaiden hallituksen asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen apulaisneuvonantajan J. S. van den Oosterkampin ja komission asiamiehenään B. J. Drijberin esittämät suulliset huomautukset 9.11.1995 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.12.1995 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Centrale Raad van Beroep on 7.10.1994 tekemällään ja yhteisöjen tuomioistuimeen 17.10.1994 saapuneella päätöksellään esittänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979 L 6, s. 24, jäljempänä direktiivi 79/7/ETY) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty kahden riidan yhteydessä, joissa toisessa ovat vastakkain rouva Posthuma-van Damme ja Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Detailhandel, Ambachten en Huisvrouwen (vähittäiskaupan, käsityöläisten ja kotirouvien ammattiyhdistyksen johto, jäljempänä Detam), ja toisessa herra Oztürk ja Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (uuden yleisen ammattiyhdistyksen johto, jäljempänä NAB), ja jotka koskevat 11.12.1975 annetun Algemene

Arbeidsongeschiktheidswetin (työkyvyttömyystapauksia koskevan yleislain, jäljempänä AAW) mukaisen työkyvyttömyysetuuden lakkauttamista (Posthuma-van Dammen tapaus) ja eväämistä (Oztürkin tapaus).

3 Kyseinen lainsäädäntö, joka on jo kuvailtu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-343/92, Roks ym., 24.2.1994 antamassa tuomiossa (Kok. 1994, s. I-571, 3—8 kohta), on palautettava mieliin.

4 Alun perin AAW:lla, joka tuli voimaan 1.10.1976, taattiin miehille samoin kuin naimattomille naisille vuoden kestävän työkyvyttömyyden osalta oikeus työkyvyttömyysetuuteen, jonka suuruus ei riippunut edunsaajan muista mahdollisista tuloista eikä hänen kärsimistään tulonmenetyksistä.

5 Oikeus AAW:n mukaiseen etuuteen laajennettiin koskemaan naimisissa olevia naisia 20.12.1979 annetulla Wet invoering gelijke uitkeringsrechten voor mannen en vrouwen -nimisellä lailla (miesten ja naisten tasa-arvon sosiaaliturvaetuusasioissa toteuttava laki). Tässä laissa asetettiin samalla etuuden saamisen edellytykseksi kaikkien vakuutettujen osalta, tiettyjä ryhmiä lukuun ottamatta, että edunsaajan tulot työstä tai siihen liittyvät tulot edunsaajan työkyvyttömyyden alkamista edeltävänä vuotena olivat tietyn suuruiset eli tulot olivat vähintään alunperin 3 423,81 Alankomaiden guldenia (jäljempänä tuloedellytys). Tämä tuloedellytys koski kaikkia henkilöitä, joiden työkyvyttömyys alkoi 1.1.1979 jälkeen.

6 Edellä mainitun 20.12.1979 annetun lain siirtymäsäännösten mukaan miehillä ja naimattomilla naisilla, joiden työkyvyttömyys oli alkanut ennen 1.1.1979, oli edelleenkin oikeus saada etuus ilman, että heidän täytyi täyttää tuloedellytystä. Naimisissa olevilla naisilla, joiden työkyvyttömyys oli alkanut ennen 1.10.1975, ei ollut minkäänlaista oikeutta etuuteen silloinkaan, kun he täyttivät tuloedellytyk-

sen. Sen sijaan sellaisilla naimisissa olevilla naisilla, joiden työkyvyttömyys oli alkanut 1.10.1975 ja 1.1.1979 välisenä aikana, oli oikeus etuuteen vain, jos he täyttivät tuloedellytyksen.

7 Useilla 5.1.1988 tekemillään päätöksillä Centrale Raad van Beroep katsoi, että nämä siirtymäsäännökset olivat sukupuoleen perustuvaa syrjintää, joka on 19.12.1966 tehdyn, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (Sopimuskokoelma, osa 999, s. 171) 26 artiklan vastaista, ja että naimisissa olevilla naisilla, joiden työkyvyttömyys oli alkanut ennen 1.1.1979, oli oikeus 1.1.1980 alkaen eli 20.12.1979 annetun lain voimaantulopäivästä alkaen AAW:n mukaiseen etuuteen samoilla edellytyksillä kuin miehillä eli ilman tuloedellytystä, myös silloin, kun naisten työkyvyttömyys oli alkanut ennen 1.10.1975.

8 Naimisissa olevia naisia syrjiviksi katsotut siirtymäsäännökset kumottiin 3.5.1989 annetulla lailla. Tämän lain III pykälässä säädettiin kuitenkin, että henkilöiden, joiden työkyvyttömyys oli alkanut ennen 1.1.1979 ja jotka esittävät AAW:n mukaista etuutta koskevan hakemuksen 3.5.1989 jälkeen, on täytettävä tuloedellytys, ja IV pykälässä säädettiin, että AAW:n mukainen etuus lakkautetaan henkilöiltä, joiden työkyvyttömyys oli alkanut ennen 1.1.1979, jos he eivät täytä tuloedellytystä. Tämä etuuksien lakkauttaminen, joka olisi alunperin tullut toteuttaa 1.6.1990, siirrettiin myöhemmin annetulla lailla toteutettavaksi 1.7.1991.

9 Centrale Raad van Beroep on 23.6.1992 tekemässään päätöksessä katsonut, että tuloedellytyksen suuruus, joka vuonna 1988 oli 4 403,52 Alankomaiden guldenia vuodessa, merkitsi naisten välillistä syrjintää, joka on vastoin edellä mainitun kansainvälisen yleissopimuksen 26 artiklaa ja direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohtaa, ja että tuloedellytyksen oli katsottava täyttyneen, jos edunsaajalla oli "tuloja" työkyvyttömyytensä alkamista edeltävänä vuotena.

10 Posthuma-van Damme, joka työskenteli itsenäisenä ammatinharjoittajana miehensä kanssa huoltoasemalla, lopetti vuoden 1974 loppupuolella työskentelyn terveydellistä syistä ja hänen todettiin olevan työkyvytön 1.10.1976 alkaen. Centrale Raad van Beroepin edellä mainittujen, 5.1.1988 tekemien päätösten seurauksena Detam päätti 25.7.1989 myöntää Posthuma-van Dammelle AAW:n mukaisen työkyvyttömyysetuuden 14.4.1985 alkaen. Detam kuitenkin lakkautti 3.5.1989 annetun lain myöhemmin muutetun IV pykälän nojalla tämän etuuden maksamisen 26.3.1991 tekemällään päätöksellä 1.7.1991 alkaen sillä perusteella, että Posthuma-van Damme ei täyttänyt tuloedellytystä työkyvyttömyytensä ilmenemistä edeltävänä vuotena.

11 Oztürk työskenteli useissa työpaikoissa eri työnantajilla aina vuoteen 1988 asti. Tämän jälkeen hän sai Rijksgroepsregeling Werkloze Werksnemmersin (työttömiä työntekijöitä koskeva kansallinen asetus) mukaista korvausta 17.4.1990 asti. Myöhemmin hänen todettiin olleen työkyvytön 1.4.1989 alkaen. NAB eväsi AAW:n 6 pykälän, sellaisena kuin se oli muutettuna 20.12.1979 annetulla lailla, perusteella 23.10.1992 tekemällään päätöksellä Oztürkilta oikeuden AAW:n mukaiseen etuuteen sillä perusteella, että Oztürk ei täyttänyt tuloedellytystä työkyvyttömyytensä ilmaantumista edeltävänä vuotena.

12 Koska Posthuma-van Dammen ja Oztürkin Arrondissementsrechtbank te Rotterdamissa AAW:n mukaisen etuuden lakkautus- ja eväämispäätöksiä vastaan nostamat kanteet hylättiin perusteettomina, Posthuma-van Damme ja Oztürk hakivat muutosta Centrale Raad van Beroepilta, joka päätti esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"Jos todetaan, että työkyvyttömyyttä koskevaan lakisääteiseen järjestelmään sisältyvä tuloedellytys koskee useampia naisia kuin miehiä:

1) (Ensimmäisen asian osalta:) Onko yhteisön oikeutta tulkittava niin, että sen vastaista on, että AAW:n mukaista työkyvyttömyysetuutta, joka on saatu ennen 1.1.1979 ilmenneen työkyvyttömyyden perusteella, ei 3.5.1989 annetun lain IV pykälän mukaisesti enää makseta sillä perusteella, että 1.7.1991 alkaen tässä säännöksessä edellytetään etuutta koskevan oikeuden jatkumiseksi, että henkilöllä on ollut tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja ennen työkyvyttömyyden ilmaantumista?

2) (Toisen asian osalta:) Onko yhteisön oikeutta tulkittava niin, että sen vastaista on, että AAW:n mukainen työkyvyttömyysetuus evätään AAW:n 6 pykälän perusteella (sellaisena kuin se on muutettuna 20.12.1979 annetun lain voimaantulon jälkeen ja ottaen huomioon Centrale Raad van Beroepin 23.6.1992 tekemä päätös), jonka mukaan etuuden myöntämisen edellytyksenä on, että edunsaajalla on ollut tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja työkyvyttömyyden ilmaantumispäivää eli tässä tapauksessa päivämäärää 1.4.1989 edeltävänä vuonna?"

13 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessään kansallinen tuomioistuin täsmentää, että se haluaa näillä kysymyksillään selvittää, onko työkyvyttömyysvakuutusta koskevassa lainsäädännössä asetettu tuloedellytys yhteensopiva yhteisön oikeuden kanssa ja mikä on yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Roks ym. antamien vastausten täsmällinen merkitys tältä osin. Kansallinen tuomioistuin katsoo, että tuomion tiettyjen sanamuotojen perusteella tätä tuomiota voidaan tulkita usealla tavalla; kansallinen tuomioistuin kysyy erityisesti, eikö kolmanteen kysymykseen annetussa vastauksessa ylitetä esitettyä kysymystä, joka koski sitä, voidaanko 3.5.1989 annetun lain IV pykälän kaltaista säännöstä, jossa asetetaan etuutta koskevan oikeuden jatkumiselle tulojen menetystä työkyvyttömyyden ilmaantumista edeltävänä vuotena koskeva lisäedellytys, perustella talousarviota koskevilla seikoilla.

14 Nämä kysymykset huomioon ottaen on palautettava mieliin, että edellä mainitussa asiassa Roks ym. yhteisöjen tuomioistuin totesi vastauksena Raad van Beroep te's-Hertogenboschin sille esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin, ettei yhteisön oikeuden vastaista ole sellaisen kansallisen lainsäädännön antaminen, jossa asetetaan työkyvyttömyysetuutta koskevan oikeuden jatkumiselle edellytys, jota sovelletaan vastaisuudessa sekä miehiin että naisiin ja josta tämän vuoksi

seuraa, että naisilta poistetaan vastaisuudessa direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen (effet direct) perustuvat oikeudet (tuomiolauselman 2 kohta).

15 Yhteisöjen tuomioistuin myös totesi, että direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdan vastaista on soveltaa kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan työkyvyttömyysetuuden myöntämisen edellytyksenä on, että henkilöllä on ollut tuloja työkyvyttömyyden alkamista edeltävänä vuotena; tämä edellytys, vaikkei siinä tehdäkään eroa sukupuolen perusteella, koskee huomattavasti useampia naisia kuin miehiä myös silloin, kun tämän kansallisen lainsäädännön antaminen on oikeutettua talousarviota koskevilla seikoilla (tuomiolauselman 3 kohta).

16 Tämän jälkeen on todettava, että kun yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli, onko sellaisen kansallisen lainsäädännön antaminen, jossa asetetaan työkyvyttömyysetuutta koskevan oikeuden jatkumiselle edellytys, jota sovelletaan vastaisuudessa sekä miehiin että naisiin ja josta tämän vuoksi seuraa, että naisilta poistetaan vastaisuudessa direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen (effet direct) perustuvat oikeudet, yhteisöjen tuomioistuin nimenomaisesti jätti tutkimatta kysymyksen siitä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tuloedellytys sellaisenaan miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen mukainen (em. asia Roks ym., tuomion 29 kohdan loppuosa).

17 On täsmennettävä vielä, että edellä mainitussa asiassa Roks ym. esitetty kolmas ennakkoratkaisukysymys koski yksinomaan sitä, voitiinko kansallisen tuomioistuimen toteennäytetyksi toteamaa sukupuoleen perustuvaa välillistä syrjintää, joka seurasi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen tuloedellytyksen soveltamisesta, perustella talousarviota koskevilla perusteilla, joten yhteisöjen tuomioistuimen tähän asiaan antama kielteinen vastaus ei estä tulkitsemasta muita perusteita eri tavalla.

18 Edellä esitetty huomioon ottaen Centrale Raad van Beroepin on ymmärrettävä tarkoittaneen ennakkoratkaisukysymyksillään sitä, onko sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jonka mukaan työkyvyttömyysetuuden saamisen

edellytyksenä on, että henkilöllä on ollut tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja työkyvyttömyyden alkamista edeltävänä vuotena, direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdan vastaista, kun on todettu, että tämä edellytys koskee useampia naisia kuin miehiä.

19 Koska komissio epäili suullisessa käsittelyssä, sovelletaanko direktiiviä 79/7/ETY henkilöihin, jotka eivät täytä tällaista tuloedellytystä eli joilla ei ollut tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja työkyvyttömyyden alkamista edeltävänä vuotena, on ensinnäkin palautettava mieliin, että tämän direktiivin 2 artiklan mukaan direktiiviä "sovelletaan työtä tekevään väestöön, mukaan lukien itsenäiset ammatinharjoittajat, sellaiset työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat, joiden työnteko on keskeytynyt sairauden, tapaturman tai muunlaisen kuin vapaaehtoisen työttömyyden vuoksi, sekä työnhakijat, sekä eläkkeellä oleviin tai työkyvyttömiin työntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin".

20 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-317/93, Nolte 14.12.1995 antamassaan tuomiossa (17 kohta, Kok. 1995, s. I-4625) ja asiassa C-444/93, Megner et Scheffel 14.12.1995 antamassaan tuomiossa (16 kohta, Kok. 1995, s. I-4741), tästä säännöksestä käy ilmi, että työtä tekevän väestön käsite on erittäin laaja, koska säännöksessä viitataan kaikkiin työntekijöihin, mukaan lukien ne, jotka ainoastaan etsivät työtä, mutta säännöstä ei sovelleta henkilöihin, jotka eivät ole koskaan olleet työmarkkinoiden käytettävissä tai jotka eivät enää ole työmarkkinoiden käytettävissä ilman, että syynä siihen olisi jokin direktiivissä mainituista vakuutustapahtumista (ks. tältä osin myös yhdistetyt asiat 48/88, 106/88 ja 107/88, Achterberg-te Riele ym., tuomio 27.6.1989, Kok. 1989, s. 1963, 11 kohta).

21 Edellä esitetystä seuraa, että henkilö, jolla ei ole ollut tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja työkyvyttömyytensä alkamista edeltävänä vuotena, ei välttämättä jää direktiivin 79/7/ETY henkilöllisen soveltamisalan ulkopuolelle.

22 On huomattava, että kansallinen tuomioistuin, jolla on yksinomainen toimivalta arvioida pääasian tosiseikkoja ja todeta näiden tosiseikkojen perusteella, sovelletaanko direktiiviä 79/7/ETY pääasian kantajiin, on ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessään nimenomaisesti todennut, että Posthuma-van Dammen oli katsottava lopettaneen ammattitoimintansa joko työkyvyttömyyden vuoksi tai sen vuoksi, että hän jäi työttömäksi, ja että Oztürk oli lopettanut työskentelyn ennen huhtikuuta 1989 eli ennen työkyvyttömyytensä alkamista, koska hän jäi työttömäksi.

23 Jotta vastattaisiin esitettyihin kysymyksiin, sellaisina kuin ne ovat 18 kohdassa uudelleen muotoiltuina, on palautettava mieliin, että direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä välittömästi eikä välillisesti etenkään siviilisäädyn tai perheaseman perusteella eikä varsinkaan, kun on kyseessä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisala ja niiden piiriin pääsemisen edellytykset.

24 Sellainen kansallinen toimenpide, joka, vaikka se on muotoiltu tasapuolisesti, asettaa tosiasiassa huonompaan asemaan suuremman määrään naisia kuin miehiä, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ristiriidassa direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdan kanssa, ellei toimenpidettä voida perustella objektiivisilla seikoilla, joihin ei liity mitään sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Näin on siinä tapauksessa, että valitut toimenpiteet liittyvät lain säätäneen jäsenvaltion lainmukaiseen sosiaalipoliittiseen tavoitteeseen, että niillä voidaan saavuttaa tavoiteltu päämäärä ja että ne ovat tässä suhteessa tarpeellisia (ks. viimeaikaisin oikeuskäytäntö em. asia Nolte, tuomion 28 kohta, ja em. asia Megner ja Scheffel, tuomion 24 kohta).

25 Detam, NAB ja Alankomaiden hallitus itse asiassa esittävät, että kun 20.12.1979 annetulla lailla AAW:hen sisällytettiin tuloedellytys, Alankomaiden työkyvyttömyysjärjestelmä muuttui puhtaasta väestön vakuutusjärjestelmästä tulojen menetystä korvaavaksi vakuutusjärjestelmäksi, joka takaa vakuutetuille henkilöille minimitulot, ja että 3.5.1989 annetulla lailla korostettiin tämän järjestelmän luonnetta

tulojen menetystä korvaavana vakuutuksena, kun tässä laissa säädetään, että tuloedellytys koskee vastaisuudessa kaikkia ennen 1.1.1979 tai tämän jälkeen työkyvyttömäksi tulleita vakuutettuja, niin miehiä kuin naisiakin, niin naimisissa olevia kuin naimattomiakin. Detam, NAB ja Alankomaiden hallitus katsovat, että Alankomaiden lainsäätäjä on näin tehdessään tavoitellut useisiin sosiaaliturvajärjestelmiin kuuluvaa lainmukaista sosiaalipoliittista päämäärää, eli se on varannut oikeuden tiettyyn etuuteen henkilöille, jotka ovat menettäneet tuloja sellaisen vakuutustapahtuman vuoksi, joka etuudella on tarkoitus kattaa.

26 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on muistuttanut edellä mainitussa asiassa Roks ym. annetun tuomion 28 kohdassa, direktiivissä 79/7/ETY ei puututa EY:n perustamissopimuksen 117 ja 118 artiklassa jäsenvaltioille myönnettyyn toimivaltaan määritellä sosiaalipolitiikkansa komission järjestämässä jäsenvaltioiden kiinteässä yhteistoiminnassa, eikä siinä näin ollen puututa sosiaalista suojaa koskevien toimenpiteiden, mukaan lukien sosiaaliturvaa koskevien toimenpiteiden, luonteeseen eikä laajuuteen eikä myöskään niiden tosiasiallisiin täytäntöönpanotapoihin. Tätä toimivaltaa käyttäessään jäsenvaltioilla on runsaasti harkintavaltaa (ks. em. asia Nolte, tuomion 33 kohta, ja em. asia Megner ja Scheffel, tuomion 29 kohta).

27 On kuitenkin todettava, että minimituloja koskevan oikeuden takaaminen niille, joilla oli tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja, ja jotka ovat joutuneet luopumaan ammattitoiminnasta työkyvyttömyyden vuoksi, on sosiaalipoliitikan lainmukaisen päämäärän mukaista; tällaisen minimituloja koskevan oikeuden saamiseksi asetettu edellytys siitä, että henkilöllä on ollut tällaisia tuloja työkyvyttömyytensä alkamista edeltävänä vuotena, on toimenpide, jolla tämä päämäärä voidaan saavuttaa ja jonka kansallinen lainsäätäjä toimivaltaansa käyttäessään saattoi kohtuudella arvioida tarpeelliseksi tämän päämäärän saavuttamiseksi.

28 Se seikka, että tällä järjestelmällä korvattiin puhdas väestön vakuutusjärjestelmä ja että niiden henkilöiden lukumäärä, jotka voivat hyötyä tästä järjestelmästä supistui

myöhemmin niihin henkilöihin, jotka tosiasiallisesti menettivät vakuutustapahtuman ilmetessä tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja, ei vaikuta tähän toteamukseen.

29 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka on palautettu mieliin edellä mainitussa asiassa Roks ym. annetun tuomion 29 kohdassa ja vahvistettu asiassa C-137/94, Richardson, 19.10.1995 annetussa tuomiossa (24 kohta, Kok. 1995, s. I-3407) ilmenee itse asiassa, että se, että jäsenvaltio toteuttaa toimenpiteitä, joiden vaikutuksesta tiettyihin ryhmiin kuuluvilta henkilöiltä poistetaan oikeus sosiaaliturvaetuuksiin, ei ole yhteisön oikeuden vastaista edellyttäen, että nämä toimenpiteet toteutetaan noudattaen miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta sellaisena kuin se määritellään direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdassa. Jäsenvaltio voi tämän saman edellytyksen täyttyessä vapaasti antaa sosiaalipolitiikkaansa koskevia uusia säännöksiä, joiden seurauksena jonkun sosiaaliturvaetuuden edunsaajien lukumäärä pienenee.

30 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen kansallisen tuomioistuimen esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jonka mukaan työkyvyttömyysetuutta koskevan oikeuden saamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on ollut tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liittyviä tuloja työkyvyttömyyden alkamista edeltävänä vuotena, ei ole direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdan vastaista, vaikka todetaan, että tämä edellytys koskee useampia naisia kuin miehiä.

Oikeudenkäyntikulut

31 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Centrale Raad van Beroepin 7.10.1994 tekemällä päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jonka mukaan työkyvyttömyysetuutta koskevan oikeuden saamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on ollut tuloja ammattitoiminnasta tai siihen liityviä tuloja työkyvyttömyyden alkamista edeltävänä vuotena, ei ole miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY 4 artiklan 1 kohdan vastaista, vaikka todetaan, että tämä edellytys koskee useampia naisia kuin miehiä.

Kakouris Hirsch

Mancini Schockweiler Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä helmikuuta 1996.

R. Grass C. N. Kakouris

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja